

Υπόθεση C-255/23

Αίτηση προδικαστικής απόφασης

Ημερομηνία καταθέσεως:

19 Απριλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Ekonomisko lietu tiesa (Λεττονία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

28 Μαρτίου 2023

Ποινική διαδικασία κατά:

A

B

C

D

F

E

G

SIA AVVA

SIA Liftu alianse

[παραλειπόμενα]

ΔΙΑΤΑΞΗ

Στη Ρίγα, στις 28 Μαρτίου 2023

Το Ekonomisko lietu tiesa (δικαστήριο οικονομικών υποθέσεων, Λεττονία),

διά του δικαστή [παραλειπόμενα],

παρισταμένων της [παραλειπόμενα], εισαγγελέα [παραλειπόμενα], των [παραλειπόμενα], συνηγόρων υπεράσπισης, και των κατηγορουμένων πρόσωπο A, πρόσωπο B, πρόσωπο C, πρόσωπο D,

εξέτασε, σε δημόσια συνεδρίαση, την αίτηση του συνηγόρου υπεράσπισης [παραλειπόμενα] περί υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ενώπιον του Ekonomisko lietu tiesa (δικαστηρίου οικονομικών υποθέσεων) εκκρεμεί ποινική δίκη κατά του προσώπου A, κατηγορουμένου για απάτη ευρείας κλίμακας [παραλειπόμενα] και νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ευρείας κλίμακας· του προσώπου B, κατηγορουμένου για κατάχρηση εξουσίας, όταν το αδίκημα έχει σοβαρές συνέπειες [παραλειπόμενα], και συνέργεια στο αδίκημα της απάτης ευρείας κλίμακας [παραλειπόμενα]· του προσώπου C, κατηγορουμένου για κατάχρηση εξουσίας, όταν το αδίκημα έχει σοβαρές συνέπειες [παραλειπόμενα], και συνέργεια στο αδίκημα της απάτης ευρείας κλίμακας [παραλειπόμενα]· του προσώπου D, κατηγορουμένου για συνέργεια στο αδίκημα της απάτης ευρείας κλίμακας [παραλειπόμενα]· του προσώπου E και του προσώπου F, κατηγορουμένων για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ευρείας κλίμακας [παραλειπόμενα], και του προσώπου G, κατηγορουμένου για συνέργεια στο αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ευρείας κλίμακας [παραλειπόμενα]. Στο πλαίσιο της εν λόγω ποινικής δίκης, κινήθηκε διαδικασία για τη λήψη μέτρων εξαναγκασμού εις βάρος τόσο της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης AVVA όσο και της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης Liftu alianse.

Σε κανέναν από τους κατηγορουμένους δεν επιβλήθηκαν στερητικά της ελευθερίας μέτρα ασφάλειας.

- 2 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Σεπτεμβρίου 2022, η εισαγγελέας προέβαλε ένσταση όσον αφορά την εξ αποστάσεως, μέσω βιντεοδιάσκεψης, συμμετοχή στη δίκη του κατηγορουμένου προσώπου E, Λιθουανού υπηκόου ο οποίος διαμένει στη Λιθουανία. Προς στήριξη της ένστασής της, η εισαγγελέας παρέπεμψε στην κανονιστική διευκρίνιση που εξέδωσε στις 4 Νοεμβρίου 2021 το συμβούλιο των δικαστών του τμήματος ποινικών υποθέσεων του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Λεττονία).

Στις 16 Οκτωβρίου 2022, κατά το επ' ακροατηρίου στάδιο της ποινικής διαδικασίας, συνήγορος υπεράσπισης ζήτησε να υποβληθούν στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας 2014/41/ΕΕ [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014], περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις, σε σχέση με το δικαίωμα του προσώπου E να μετασχει εξ

αποστάσεως, με τη χρήση τεχνικών μέσων, στο επ' ακροατηρίου στάδιο της διαδικασίας.

Αρχικώς, η εισαγγελέας υποστήριξε ότι η αίτηση ήταν αβάσιμη και ζήτησε να απορριφθεί· εντούτοις, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης Ιανουαρίου 2023, δεν προέβαλε ένσταση κατά της αίτησης, υπό τον όρο ότι η αποδοχή της να μην παρεμποδίσει την επ' ακροατηρίου ποινική διαδικασία.

Σκεπτικό

- 3 Λαμβανομένων υπόψη των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υπόθεσης, το αιτούν δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι δικαιολογείται η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 2014/41.
- 4 Το άρθρο 140 του Kriminālprocesa likums (κώδικα ποινικής δικονομίας, στο εξής: κώδικας ποινικής δικονομίας) ρυθμίζει το καθεστώς χρήσης τεχνικών μέσων για την πραγματοποίηση δικονομικών πράξεων. Με τροποποίηση της 11ης Ιουνίου 2020, προστέθηκε στο άρθρο 140 του κώδικα ποινικής δικονομίας (που επιγράφεται «Πραγματοποίηση δικονομικών πράξεων με τη χρήση τεχνικών μέσων») η παράγραφος 7.¹, η οποία διευρύνει τις δυνατότητες του υπευθύνου της διαδικασίας να πραγματοποιεί δικονομικές πράξεις εξ αποστάσεως με τη χρήση τεχνικών μέσων οσάκις είναι δυνατόν να εξακριβωθεί η ταυτότητα των προσώπων. Πριν από την προμνησθείσα τροποποίηση, η χρήση των τεχνικών μέσων στις ποινικές διαδικασίες ήταν περίπλοκη, καθότι έπρεπε να οριστεί, και στον τόπο διεξαγωγής της δικονομικής πράξης, ένα πρόσωπο εξουσιοδοτημένο με τη διασφάλιση της διεξαγωγής της συγκεκριμένης πράξης.

Άρθρο 140 του κώδικα ποινικής δικονομίας:

Πραγματοποίηση δικονομικών πράξεων με τη χρήση τεχνικών μέσων

1) Ο υπεύθυνος της διαδικασίας μπορεί να πραγματοποιεί δικονομικές πράξεις με τη χρήση τεχνικών μέσων (τηλεδιάσκεψη, βιντεοδιάσκεψη), εάν τούτο επιβάλλει το συμφέρον της ποινικής δίκης.

2) Κατά τη δικονομική πράξη στην οποία χρησιμοποιούνται τεχνικά μέσα, πρέπει να διασφαλίζεται ότι ο υπεύθυνος της διαδικασίας και οι μετέχοντες στη δικονομική πράξη, οι οποίοι βρίσκονται σε διαφορετικές τοποθεσίες ή διαφορετικά κτίρια, μπορούν, κατά τη διάρκεια τηλεδιάσκεψης, να ακούν ο ένας τον άλλον και, κατά τη διάρκεια βιντεοδιάσκεψης, να ακούν και να βλέπουν ο ένας τον άλλον.

2¹) Στην περίπτωση που μνημονεύεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, ο υπεύθυνος της διαδικασίας εξουσιοδοτεί –ή αναθέτει στον επικεφαλής του οργάνου που βρίσκεται στον δεύτερο τόπο διεξαγωγής της δικονομικής πράξης να εξουσιοδοτήσει– ένα πρόσωπο το οποίο διασφαλίζει τη διεξαγωγή της δικονομικής πράξης στον τόπο στον οποίο βρίσκεται (στο εξής: εξουσιοδοτημένο πρόσωπο).

[...]

5) Το εξουσιοδοτημένο πρόσωπο επαληθεύει και βεβαιώνει την ταυτότητα των προσώπων που μετέχουν στη δικονομική πράξη χωρίς να βρίσκονται στον ίδιο τόπο με τον υπεύθυνο της διαδικασίας.

[...]

7) Το εξουσιοδοτημένο πρόσωπο καταρτίζει βεβαίωση, στην οποία μνημονεύονται ο τόπος, η ημερομηνία και η ώρα διεξαγωγής της δικονομικής πράξης, η θέση, το ονοματεπώνυμο, τα στοιχεία ταυτοποίησης και η κατοικία κάθε προσώπου παρόντος στον συγκεκριμένο τόπο διεξαγωγής της δικονομικής πράξης, καθώς και η δέουσα κλήτευση των εν λόγω προσώπων, όταν ο νόμος προβλέπει ευθύνη για την παράβαση των σχετικών υποχρεώσεών τους. Οι κλητευθέντες υπογράφουν την εν λόγω κλήτευση. Στη βεβαίωση μνημονεύονται επίσης τυχόν παύσεις κατά τη διάρκεια της δικονομικής πράξης και η ώρα περάτωσης της πράξης. Η βεβαίωση υπογράφεται από όλους τους παρόντες στον συγκεκριμένο τόπο διεξαγωγής της δικονομικής πράξης και διαβιβάζεται στον υπεύθυνο της διαδικασίας για τη συμπερίληψή της στα πρακτικά της δικονομικής πράξης.

7¹) Οι διατάξεις των παραγράφων 2.¹, 5 και 7 του παρόντος άρθρου μπορεί να μην εφαρμοστούν όταν ο υπεύθυνος της διαδικασίας έχει τη δυνατότητα να εξακριβώσει, με τη χρήση τεχνικών μέσων, την ταυτότητα των προσώπων που βρίσκονται σε άλλες τοποθεσίες ή άλλα κτίρια. Κατά το προ της επ' ακροατηρίου διαδικασίας στάδιο, οι δικονομικές πράξεις καταγράφονται κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 143 του παρόντος κώδικα.

[...]

Σκοπός του νομοθέτη, με την προσθήκη της παραγράφου 7.¹ στο άρθρο 140 του κώδικα ποινικής δικονομίας, ήταν να παροτρύνει τη χρήση τεχνικών μέσων στις ποινικές δίκες, διευκολύνοντας και απλουστεύοντας τοιουτοτρόπως τη διεξαγωγή τους, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες οι διάδικοι της ποινικής δίκης βρίσκονται σε διαφορετικές πόλεις ή χώρες (η αιτιολογική έκθεση του σχετικού σχεδίου νόμου είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/629D424279F5BF0DC225856D004A9975?OpenDocument>).

- 5 Το άρθρο 49.¹ του Likums «Par tiesu varu» (νόμου περί της δικαστικής εξουσίας, στο εξής: νόμος περί της δικαστικής εξουσίας) προβλέπει ότι το συμβούλιο των δικαστών οποιουδήποτε τμήματος του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου) εξετάζει, ως συλλογικό όργανο, τα τρέχοντα ζητήματα σχετικά με την ερμηνεία των κανόνων δικαίου προκειμένου να διασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή τους. Η γνώμη του συμβουλίου των δικαστών τμήματος του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου) σχετικά με τα ζητήματα ερμηνείας και εφαρμογής των κανόνων δικαίου εκδίδεται υπό μορφή απόφασης.

Στις 4 Νοεμβρίου 2021, επ' ευκαιρία της συζήτησης σχετικά με το ζήτημα της ερμηνείας του άρθρου 140, παράγραφος 7.¹, του κώδικα ποινικής δικονομίας, το συμβούλιο των δικαστών του ποινικού τμήματος του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου) εξέδωσε την ακόλουθη ερμηνεία: πρώτον, κατ' αρχήν, η δικαιοδοσία της Δημοκρατίας της Λεττονίας, λαμβανομένου υπόψη του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του κώδικα ποινικής δικονομίας που προβλέπεται στο άρθρο του 3, περιορίζεται στην εθνική επικράτεια. Η συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο έδαφος άλλου κράτους μέλους μπορεί να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο μέρος C του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο επιγράφεται «Διεθνής συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις»· δεύτερον, η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 140, παράγραφος 7.¹, του κώδικα ποινικής δικονομίας εφαρμόζεται μόνον εάν η δικονομική πράξη πραγματοποιείται εντός των ορίων της δικαιοδοσίας της Δημοκρατίας της Λεττονίας.

Στο σκεπτικό της απόφασής του, το συμβούλιο των δικαστών του τμήματος ποινικών υποθέσεων του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου) παρέπεμψε στις διατάξεις της οδηγίας 2014/41, οι οποίες μεταφέρθηκαν στην εθνική έννομη τάξη στον κώδικα ποινικής δικονομίας, καθώς και στο άρθρο 9 (το οποίο επιγράφεται «Εξέταση μέσω βιντεοδιάσκεψης»), παράγραφος 1, του δεύτερου πρόσθετου πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων.

Το συμβούλιο των δικαστών του τμήματος ποινικών υποθέσεων του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου) επισήμανε ότι αντικείμενο της οδηγίας 2014/41 είναι να διασφαλίζεται απλουστευμένη και ευέλικτη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, εξασφαλίζοντας την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων που εκδίδουν οι δικαστικές αρχές τους, για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σε ποινικές υποθέσεις με διασυνοριακή διάσταση.

Από τις αιτιολογικές σκέψεις 2, 6 και 19 της οδηγίας 2014/41 προκύπτει ότι η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας είναι μέσο το οποίο συνδέεται με τη δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις που προβλέπεται στο άρθρο 82, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βασισμένο στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων και διατάξεων. Βασική προϋπόθεση για τη χρήση του μέσου συνεργασίας που προβλέπεται στην οδηγία 2014/41 είναι η ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων σε άλλο κράτος μέλος.

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/41 προβλέπει ότι η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας είναι δικαστική απόφαση την οποία εκδίδει ή επικυρώνει δικαστική αρχή κράτους μέλους (κράτος έκδοσης) με σκοπό την εκτέλεση ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων ερευνητικών μέτρων σε άλλο κράτος μέλος (κράτος εκτέλεσης) για τη λήψη αποδεικτικών στοιχείων βάσει της εν λόγω οδηγίας. Επιπλέον, βάσει του άρθρου 1, παράγραφος 3, την έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας μπορεί να ζητήσει ύποπτος ή κατηγορούμενος (ή δικηγόρος εξ ονόματός του), στο πλαίσιο των δικαιωμάτων υπεράσπισης που προβλέπουν το εθνικό δίκαιο και η ποινική δικονομία.

Το άρθρο 9, παράγραφος 5, της οδηγίας 2014/41 ορίζει ότι οι αρχές του κράτους έκδοσης, παρούσες στο κράτος εκτέλεσης, δεσμεύονται από τη νομοθεσία του κράτους εκτέλεσης κατά την εκτέλεση της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας. Δεν διαθέτουν εξουσίες επιβολής του νόμου στο έδαφος του κράτους εκτέλεσης, εκτός εάν η άσκηση των εξουσιών αυτών στο έδαφος του κράτους εκτέλεσης είναι σύμφωνη με τη νομοθεσία του κράτους εκτέλεσης και στον βαθμό που έχει συμφωνηθεί μεταξύ των αρχών έκδοσης και εκτέλεσης.

Κατά την οδηγία 2014/41, οι αρχές του κράτους έκδοσης δεν έχουν εξουσίες επιβολής του νόμου, ήτοι δικαστικές εξουσίες, στο έδαφος του κράτους εκτέλεσης, παρά μόνον σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Η ευρωπαϊκή εντολή έρευνας είναι ένα από τα δικονομικά μέσα με τα οποία η αρχή έκδοσης και η αρχή εκτέλεσης μπορούν να συμφωνήσουν τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο έδαφος του κράτους εκτέλεσης. Επομένως, η εφαρμογή του κώδικα ποινικής δικονομίας σε άλλο κράτος μέλος θα πρέπει να συμφωνηθεί μεταξύ της Λεττονίας και του εν λόγω κράτους μέλους μέσω ευρωπαϊκής εντολής έρευνας.

Κατά το άρθρο 24, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/41, εάν πρόσωπο το οποίο βρίσκεται στο έδαφος του κράτους εκτέλεσης πρέπει να εξεταστεί ως μάρτυρας ή πραγματογνώμονας από τις αρμόδιες αρχές του κράτους έκδοσης, η αρχή έκδοσης μπορεί να εκδώσει ευρωπαϊκή εντολή έρευνας για την εξέταση του μάρτυρα ή του πραγματογνώμονα με εικονοτηλεδιάσκεψη ή άλλου είδους οπτικοακουστική μετάδοση, όπως προβλέπεται στις παραγράφους 5 έως 7. Επιπλέον, στην ίδια παράγραφο υπογραμμίζεται ότι εκδίδεται επίσης από την εκδίδουσα αρχή μια ευρωπαϊκή εντολή έρευνας για την εξέταση υπόπτου ή κατηγορουμένου με εικονοτηλεδιάσκεψη ή με άλλου είδους οπτικοακουστική μετάδοση.

Η οδηγία 2014/41 μεταφέρθηκε στην εθνική έννομη τάξη στον κώδικα ποινικής δικονομίας μέσω τροποποιήσεων οι οποίες τέθηκαν σε ισχύ στις 26 Απριλίου 2017. Με τη μεταφορά της οδηγίας 2014/41 στο εθνικό δίκαιο, προστέθηκε στον κώδικα ποινικής δικονομίας το κεφάλαιο 83.¹, το οποίο επιγράφεται «Έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας και διαβίβαση για την εκτέλεσή της» και στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 887.³:

Άρθρο 887.³ Έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας κατά το επ' ακροατηρίου στάδιο της ποινικής διαδικασίας

1) Όταν, κατά το επ' ακροατηρίου στάδιο της διαδικασίας, είναι αναγκαία η πραγματοποίηση δικονομικής πράξης στο έδαφος άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το δικαστήριο, κατόπιν αξιολόγησης της αναγκαιότητας και αναλογικότητας της εν λόγω πράξης ως προς το υπό διερεύνηση ποινικό αδίκημα, εκδίδει ευρωπαϊκή εντολή έρευνας συμπληρώνοντας ειδικό έντυπο. Πριν από την έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας, το δικαστήριο προβαίνει σε κάθε πράξη η οποία θα ήταν αναγκαία εάν η δικονομική πράξη πραγματοποιούνταν στη Λεττονία σύμφωνα με τον παρόντα νόμο. Εγκρίνοντας την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας, το δικαστήριο βεβαιώνει ότι οι ερευνητικές ή δικονομικές πράξεις τις οποίες ζητεί από

το κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι σύμφωνες με τις απαιτήσεις του παρόντος νόμου.

[...]

Το συμβούλιο των δικαστών του τμήματος ποινικών υποθέσεων του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι διατάξεις του κώδικα ποινικής δικονομίας, με τις οποίες η οδηγία 2014/41 μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο, όσον αφορά τη διαδικασία για την πραγματοποίηση δικονομικών πράξεων σε άλλη χώρα πρέπει να θεωρούνται ειδικές διατάξεις σε σχέση με τις γενικές διατάξεις του άρθρου 140 του κώδικα ποινικής δικονομίας.

- 6 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι από την ερμηνεία, από το συμβούλιο των δικαστών του τμήματος ποινικών υποθέσεων του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου), του άρθρου 140 του κώδικα ποινικής δικονομίας, περιλαμβανομένης της παραγράφου του 7.¹, καθίσταται πρόδηλο ότι, εάν μετέχων στη δίκη δεν βρίσκεται εντός των ορίων της δικαιοδοσίας της Λεττονίας, η χρήση τεχνικών μέσων για την πραγματοποίηση οποιασδήποτε δικονομικής πράξης είναι δυνατή μόνον μέσω ευρωπαϊκής εντολής έρευνας ή κάποιου άλλου μέσου δικαστικής συνεργασίας. Η ερμηνεία αυτή σημαίνει, κατ' ουσίαν, ότι ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να μετάσχει με τη χρήση τεχνικών μέσων εξ αποστάσεως από άλλη χώρα ούτε καν όταν, ως κατηγορούμενος, μετέχει παθητικά στη διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας: παρίσταται ως ακροατής στην επ' ακροατηρίου συζήτηση, διατυπώνει γνώμες σχετικά με δικονομικά ζητήματα τα οποία πρέπει να αποφασιστούν κατά το στάδιο της επ' ακροατηρίου διαδικασίας ή υποβάλλει δικονομικά αιτήματα.

Το αιτούν δικαστήριο συμφωνεί με το επιχείρημα που προέβαλε ο συνήγορος υπεράσπισης με την αίτησή του, ότι, κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2014/41, σκοπός της έκδοσης ευρωπαϊκής εντολής έρευνας είναι η συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, όχι όμως και η διασφάλιση της συμμετοχής προσώπου ευρισκόμενου σε άλλη δικαιοδοσία σε ένδικη διαδικασία στην οποία το ίδιο πρόσωπο το οποίο διαμένει σε άλλη χώρα δεν τυγχάνει ακρόασης ως κατηγορούμενος. Η αναγκαιότητα έκδοσης ευρωπαϊκής εντολής έρευνας θα αφορά αποκλειστικά και μόνο την πράξη με την οποία ο κατηγορούμενος, ο οποίος βρίσκεται σε άλλη χώρα, καταθέτει στο πλαίσιο της επ' ακροατηρίου συζήτησης, εφόσον η συγκεκριμένη πράξη θα πρέπει να θεωρηθεί συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων κατά την έννοια της οδηγίας 2014/41.

Η εισαγγελέας στήριξε τις κατηγορίες που απαγγέλθηκαν εις βάρος όλων των κατηγορουμένων στις καταθέσεις 98 προσώπων. Ο όγκος του έγγραφου αποδεικτικού υλικού στην υπό κρίση υπόθεση ανέρχεται επί του παρόντος σε 42 τόμους (καθένας εκ των οποίων περιέχει κατά μέσο όρο 200-300 σελίδες). Κατά συνέπεια, η εκδίκαση της υπό κρίση υπόθεσης θα διαρκέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Δεδομένου ότι τόπος διαμονής του κατηγορουμένου προσώπου E είναι η Λιθουανία, κατά την ερμηνεία του συμβουλίου των δικαστών του τμήματος ποινικών υποθέσεων του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου), προκειμένου ο κατηγορούμενος να μπορεί να μετάσχει εξ αποστάσεως, με τη χρήση τεχνικών μέσων, στο επ' ακροατηρίου στάδιο της ποινικής διαδικασίας στη Λεττονία, το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας, να ζητήσει από το λιθουανικό δικαστήριο να διασφαλίσει τη δυνατότητα εξ αποστάσεως συμμετοχής για μεγάλο χρονικό διάστημα. Μολονότι η αρχή εκτέλεσης της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας μπορεί να ζητήσει την κάλυψη των εξόδων (άρθρο 21 της οδηγίας 2014/41) για την παροχή της παρατεταμένης αυτής δικαστικής συνδρομής, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας για τη διασφάλιση της παθητικής συμμετοχής του κατηγορουμένου στην επ' ακροατηρίου συζήτηση δεν έχει αναλογικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 6 της οδηγίας 2014/41.

Το πρόσωπο E κατηγορείται για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ευρείας κλίμακας (κακούργημα). Μολονότι το άρθρο 464, παράγραφος 1, του κώδικα ποινικής δικονομίας προβλέπει ότι το δικαστήριο δύναται να εκδικάσει υπόθεση ερήμην του κατηγορουμένου, εάν ο κατηγορούμενος δεν παραστεί κατ' επανάληψη και αδικαιολόγητα στην επ' ακροατηρίου συζήτηση ή εάν ο κατηγορούμενος υπέβαλε στο δικαστήριο αίτηση εκδίκασης της υπόθεσης ερήμην του, εντούτοις η συγκεκριμένη διάταξη δεν έχει εφαρμογή σε ποινικές διαδικασίες που αφορούν κακούργηματα. Τούτο σημαίνει ότι, κατά την εξέταση των αποδεικτικών στοιχείων που σχετίζονται με την κατηγορία που απαγγέλθηκε εις βάρος του προσώπου E, η συμμετοχή του προσώπου E είναι υποχρεωτική, ακόμη και αν ο ίδιος ο κατηγορούμενος δεν επιθυμεί να μετάσχει στην επ' ακροατηρίου συζήτηση. Η έκταση της υπόθεσης σε συνδυασμό με την κατηγορία που έχει απαγγελθεί εις βάρος του προσώπου E και την ερμηνεία του συμβουλίου των δικαστών του τμήματος ποινικών υποθέσεων του Senāts (Ανωτάτου Δικαστηρίου) συνεπάγονται, κατ' ουσίαν, είτε ότι ο κατηγορούμενος θα πρέπει να παραστεί, τακτικά και για μεγάλο χρονικό διάστημα, στην επ' ακροατηρίου διαδικασία στη Λεττονία είτε ότι, στο πλαίσιο ευρωπαϊκής εντολής έρευνας, θα πρέπει να ζητηθεί από το λιθουανικό δικαστήριο να διασφαλίσει τη δυνατότητα εξ αποστάσεως συμμετοχής για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Δεδομένου ότι υπάρχουν αμφιβολίες για το αν η οδηγία 2014/41 εφαρμόζεται στη συμμετοχή κατηγορουμένου σε επ' ακροατηρίου διαδικασία στην οποία δεν καταθέτει, πρέπει, βάσει του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητηθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αποσαφηνίσει αν η οδηγία 2014/41 έχει εφαρμογή σε τέτοια περίπτωση.

- 7 Από τις μαρτυρικές καταθέσεις 98 προσώπων στις οποίες η εισαγγελέας στήριξε τις απαγγελθείσες κατηγορίες, 12 μαρτυρικές καταθέσεις σχετίζονται με την κατηγορία που έχει απαγγελθεί εις βάρος του προσώπου E για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Έως την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας διατάξεως, έχουν εξεταστεί 11 μάρτυρες και 2 πραγματογνώμονες (οι

καταθέσεις των εν λόγω προσώπων δεν αφορούν την κατηγορία που έχει απαγγελθεί εις βάρος του προσώπου Ε).

Το άρθρο 464, παράγραφος 3, του κώδικα ποινικής δικονομίας προβλέπει ότι ποινική διαδικασία με πλείονες κατηγορουμένους μπορεί να διεξαχθεί ερήμην κάποιου κατηγορουμένου όταν κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία εξετάζονται οι κατηγορίες που απαγγέλθηκαν εις βάρος άλλων κατηγορουμένων, εάν η συμμετοχή του συγκεκριμένου κατηγορουμένου δεν είναι αναγκαία κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία και αν ο συγκεκριμένος κατηγορούμενος κοινοποίησε στο δικαστήριο την επιθυμία του να μην μετάσχει στη συγκεκριμένη επ' ακροατηρίου διαδικασία. Τούτο σημαίνει ότι δεν είναι υποχρεωτική η συμμετοχή του προσώπου Ε στην επ' ακροατηρίου διαδικασία στην οποία εξετάζονται μάρτυρες των οποίων οι καταθέσεις δεν αφορούν την εις βάρος του απαγγελθείσα κατηγορία. Ο ίδιος ο κατηγορούμενος δεν επιθυμεί να μετάσχει στην εξέταση των εν λόγω μαρτύρων.

Κατά το άρθρο 478, παράγραφος 2, του κώδικα ποινικής δικονομίας, εάν για την επίλυση συγκεκριμένης ένδικης διαφοράς είναι αναγκαία η έκδοση προδικαστικής απόφασεως από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ερμηνεία ή το κύρος διάταξης του δικαίου της Ένωσης, το δικαστήριο υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό μορφή αιτιολογημένης διατάξεως, τα ζητήματα τα οποία δεν είναι σαφή και, συγχρόνως, αναστέλλει την ποινική διαδικασία έως την ημερομηνία έναρξης ισχύος της προδικαστικής απόφασεως.

Το αιτούν δικαστήριο εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι, κατά τον χρόνο έκδοσης της παρούσας διατάξεως, απομένουν ακόμη να διεξαχθούν περίπου 60 μαρτυρικές καταθέσεις οι οποίες δεν σχετίζονται με την κατηγορία που έχει απαγγελθεί εις βάρος του προσώπου Ε. Εάν το αιτούν δικαστήριο αποφασίσει να αναστείλει τη διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας στην υπό κρίση υπόθεση, η αναστολή θα δυσχεράνει σημαντικά τη διεξαγωγή της δίκης εντός εύλογου χρονικού διαστήματος. Ως εκ τούτου, η διεξαγωγή της δίκης θα πρέπει να συνεχιστεί τουλάχιστον έως ότου εξεταστούν τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία βασίζεται η κατηγορία που απαγγέλθηκε εις βάρος του προσώπου Ε.

Διατακτικό

Δυνάμει του [παραλειπόμενα] του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το αιτούν δικαστήριο

αποφασίζει

να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1. Συνάδει προς το άρθρο 1, παράγραφος 1, το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', και το άρθρο 24, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2014/41 νομοθεσία κράτους μέλους η οποία επιτρέπει, χωρίς την έκδοση ευρωπαϊκής

εντολής έρευνας, τη συμμετοχή, μέσω βιντεοδιάσκεψης, προσώπου που διαμένει σε άλλο κράτος μέλος κατά τη διεξαγωγή της επ' ακροατηρίου διαδικασίας, ως κατηγορουμένου, όταν στο συγκεκριμένο στάδιο της ποινικής διαδικασίας δεν πραγματοποιείται ακρόαση του κατηγορουμένου, ήτοι δεν διενεργείται συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, εφόσον ο υπεύθυνος της διαδικασίας του κράτους μέλους στο οποίο εκδικάζεται η υπόθεση έχει τη δυνατότητα να εξακριβώσει με τη χρήση τεχνικών μέσων την ταυτότητα του προσώπου που βρίσκεται στο άλλο κράτος μέλος και εφόσον διασφαλίζονται τα δικαιώματα της υπεράσπισης του συγκεκριμένου προσώπου και η παροχή συνδρομής από διερμηνέα;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, μπορεί η συγκατάθεση του προς εξέταση προσώπου να συνιστά κριτήριο, ή αυτοτελή ή συμπληρωματική προϋπόθεση, για τη συμμετοχή μέσω βιντεοδιάσκεψης του προς εξέταση προσώπου στη διεξαγωγή της συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας στην οποία δεν διενεργείται συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων, εάν ο υπεύθυνος της διαδικασίας του κράτους μέλους στο οποίο εκδικάζεται η υπόθεση έχει τη δυνατότητα να εξακριβώσει με τη χρήση τεχνικών μέσων την ταυτότητα του προσώπου που βρίσκεται στο άλλο κράτος μέλος και εάν διασφαλίζονται τα δικαιώματα υπεράσπισης του συγκεκριμένου προσώπου και η παροχή συνδρομής από διερμηνέα;

Η παρούσα διάταξη είναι απρόσβλητη.

[παραλειπόμενα]

[υπογραφή δικαστή]